

1 Druvklasen

{biblink} 4 Mos 13:24-25

Bildförbudet i Israel 2 Mos 20:4 var inte helt utan undantag. I tabernaklet liksom senare i templet fanns avbildningar av blommor och frukter, ja t o m av keruber, ett slags änglaväsen. På en hedersplats hängde den gyllene druvklasen.

Tänker vi på det tempel som var under utbyggnad under Jesu jordeliv, så hängde denna druvklase över porten mellan själva tempelbyggnadens förhall och det rum som kallades Det Heliga. Den hängde ner från en gyllene vinstock, vars ändar vilade på ett par av förhallens hanbalkar. Ursprungligen en gåva av konung Herodes den store (som fastän han bekostat utbyggnaden av templet aldrig fick komma så långt in som till denna druvklase) hade den under tidernas lopp blivit allt dyrbarare genom att fromma judar inom och utom Palestina skänkte nya druvor att hänga i klasen. De nya druvorna kunde vara av guld, men det hände också att de var förfärdigade av olika slags kostbara ädelstenar. Hela klasen var så stor att den nådde mer än en manshöjd. För de plundringslystna romarna var den vid Jerusalems förstörelse år 70 e Kr ett eftertraktat krigsbyte.

Druvklasen lär ha varit formad som ett hjärta. Även en naturlig druvklase kan ju vara danad på detta sätt, med två lober upptill och en nedhängande spets. För den kristna betraktelsen är en sådan klase dels en treenighetssymbol, dels en bild av den kärlek som sträcker sig nedåt. Anders Nygrens stora, över hela världen kända verk "Eros och agape" klargör hur den grekiska religionsfilosofiska betraktelsen talade om den kärlek, eros, som sträcker sig mot det höga, ädla och rena, medan Jesus Kristus förkroppsligar Guds kärlek, agape, som är tvärtom: den sträcker sig nedåt, den söker de förtappade, de orena, de utslagna.

I vår text står det om en kvist med en ensam klase. Denna klase var så stor att den bars på en stång av två man. Textställets sammanhang är ju detta, att Israels folk efter sitt fyrtioåriga kringirrande i öknen hade lägrat sig i öknen Paran söder om Kanaans land och att Moses därifrån hade skickat tolv spejare in i landet. På vägen tillbaka hade spejarna med sig den väldiga vindruvklasen som bevis på landets bördighet. Med orden: "Här är dess frukt", 4 Mos 13:28 syftade de säkert framför allt på druvklasen. Men deras muntliga rapport saknar inte smått humoristiska poänger: landet, det utlovade, var verkligen ett bördigt land, ett som flöt av mjölk och honung, och det var, 4 Mos 13:33, ett land som förtärde sina inbyggare, alltså ett land där man fick svälta. Ändå var dessa utsvultna och eländiga invånare ett högre folk, ja somliga var sannskyldiga jättar. Med andra ord: När man inte vill, då vill man inte, och då kan vilka argument som helst duga, även sådana som motsäger varandra. Det gäller så visst om det himmelska Kanaan och om dem som prövar på att ställa vandringen dit. De får höra, att kristendomen är så tung och dyster, man ska inte offra livets glädjeämnen för sådant nonsens. Och så är det ju detta, att kristendomen blundar för världssvälten, befolkningsexplosionen, miljöhotet, rasdiskrimineringen och fortsätter att sjunga: Genom de fagra riken på jorden gå vi till paradiset med sång. Kort sagt, det himmelska Kanaan är lögnen om äppelpaj i en annan värld för att lura de förtryckta att sig med sitt elände, och det är på samma gång glädjedödaren i denna ljuvliga tillvaro, som skulle vara liv och lust och hålligång om bara inte kristendomen skulle måla allt i svart.

Om den glindrande druvklasen i tempelporten får stå för den mångskiftande rikedom i Guds nåd, den "brokiga nåden", såsom man kan översätta uttrycket i 1 Pet 4:10, så är den ingen dålig bildpredikan om den personligheternas mångfaldiga rikedom som får blomma fram, där Guds Ande får ta hand om vår fostran till särpräglade karaktärer. "Härlig är jorden" är en pilgrimssång. Det främlingskapet på väg till det himmelska Kanaan, som ger livet färg och glädje.

Men detta är inte allt. Druvklasen kan symbolisera Guds egendomsfolk i Gamla förbundet, Israel, som trots alla tillkortakommanden och alla syndafall alltjämt rymde en kvarleva som i tro och hopp höll sig till det profetiska evangeliet om den kommande Messias. På dessa människor tänker vi vid profetordet i Jes 65:8: Likasom man säger om en druvklase, när däri finnes saft: 'Fördärva den icke, ty välsignelse är däri', så skall ock jag (HERREN) göra för mina tjänares skull: jag skall icke fördärva alltsammans.

Och som så ofta kan vi också i detta fall se Israel sammanfattat i dess störste son, Människosonen, så att klasen djupast sett blir en symbol som syftar på Honom. Han var både den ensamma druvklasen och den ensamme vintramparen, som trampade Guds vredes vinpress — så tolkar kyrkan av gammalt Jes 63:3. Alla övergav honom på hans ensamma offerväg, Matt 26:56. Det gick därhän att han fann sig lämnad ensam till och med av Fadern, när han ropade: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?

Bröd består av sädeskorn som krossats, vin görs av krossade druvor. Nattvarden ges oss i form av bröd och vin. Om Israels folk är den ensamma druvklasen — och hur ensamt är inte Israel på sin väg genom folkvärlden! — så är Jesus den yttersta och yppersta droppen välsignelse däri.

Druvklasen i templet hade formen av ett hjärta. Hjärtat är det drivande centrum för kroppens blodomlopp och symboliserar därför det livgivande, det innersta i tillvaron. Den hjärtformade klasen säger oss att tillvarons innersta är kärlek.

Vinet står i både Gamla och Nya testamentet som symbol av glädje. Om människornas liv utanför det eviga, himmelska livets sfär gäller det dubbelbottnade uttrycket i Joh 2:3: De hava intet vin — de har ingen verklig glädje. När vi i eukaristien (gammalt namn på nattvarden, kan översättas: lovprisningen) tar emot välsignelsens kalk, föregriper vi den stund då Jesus skall

dricka den himmelska glädjens vin på nytt med de sina, Luk 22:18. {/biblink}

Klasen, buren på en stång. av två män, är enligt en gammal kyrklig tolkning Jesus Kristus, medan de två männen föreställer Gamla och Nya testamentet. Den bakre bäraren är Gamla testamentet, som ser Kristus, den utlovade, framför sig. Den främre är Nya testamentet och det nya Guds-folket, Kristi kyrka, som frimodigt vandrar framåt genom tiderna därför att den har Kristus i ryggen.

Därför kan de två männen med klasen passa som inledningsvinjett till denna lilla bok, som vill vara en hjälp till att se hur en rad gammaltestamentliga symboler pekar på Kristus.

Arbetsuppgifter

1 Det finns en utgåva av Gustaf V:s Bibel som är illustrerad av Olle Hjortzberg. Samme konstnär har illustrerat även en utgåva av Svenska psalmboken. Någon eller några deltagare i studiegruppen kan få i uppdrag att ta kännedom om dessa böcker och delge gruppen sina intryck, särskilt då det gäller framställningen av Gamla testamentet som förebådande det Nya.

2 Motsvarande uppgift kan lämnas åt en specialgrupp med den illustrerade utgåvan av Carl XII:s Bibel som studiematerial.

3 I samband härmed — eller utan sådant samband — kan gruppen diskutera vilka gammaltestamentliga symboler utöver de i denna bok angivna som kan anses ha nytestamentlig syftning.

4 Som impulsgivare härvidlag kan gruppen i sin helhet eller en specialgrupp begagna sig av Gärtner: Gamla testamentet blev nytt.

5 Vi vet inte vilka av de tolv spejarna som bar druvklasen. Däremot vet vi vilka två som opponerade mot de tio andras pessimism. Skaffa med hjälp av Bibeln fram deras namn och fakta om deras senare levnadsöden.

Sven Danell: GAMMALTESTAMENTLIGA SYMBOLER